

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

Зміст

ПРИВІТАННЯ ПРЕЗИДЕНТА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ» АКАДЕМІКА С. В. КІВАЛОВА.....	22
---	----

СЕКЦІЯ 1. ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ, ФІНАНСОВОГО ПРАВА

<i>Ківалов Сергій Васильович</i> СПІВВІДНОШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОВИХ ЗАХОДІВ ІЗ СУМІЖНИМИ КАТЕГОРІЯМИ.....	24
<i>Тодошак Олег Володимирович</i> ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ ЗА ЯКІСТЬ ОСВІТИ (НА ПРИКЛАДІ НУ «ОЮА»).....	26
<i>Біла-Тіунова Любов Романівна</i> ОКОЕМІ АСПЕКТИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ.....	29
<i>Білоус-Осін Тетяна Ігорівна</i> ПРАВОВА ПРИРОДА АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ.....	32
<i>Голоядова Тетяна Олексіївна</i> ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОСКАРЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПОДАТКОВИХ ПЕРЕВІРОК В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	34
<i>Даниленко-Негара Юлія Сергіївна</i> ЩОДО ПИТАННЯ ЕТИЧНИХ СТАНДАРТІВ ПОВЕДІНКИ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ	36
<i>Закаленко Олена Василівна</i> ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ЕФЕКТИВНОГО СУДОВОГО ЗАХИСТУ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	38
<i>Козачук Діана Анатоліївна</i> МОРАЛЬНІ ЗАОХОЧЕННЯ ЯК МЕТОД СТИМУЛЮВАННЯ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ.....	41
<i>Маслова Яна Іванівна</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ КОМПЕТЕНЦІЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ	44
<i>Негара Родіон Віталійович</i> ПОСАДОВІ ОСОБИ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА В АНТИКОРУПЦІЙНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ	46
<i>Неугодніков Андрій Олександрович</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	48
<i>Осадчий Анатолій Юрійович</i> ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ НОРМ, ЯКІ ВСТАНОВЛЮЮТЬ АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ, В СИСТЕМІ ПРАВА	50
<i>Панфілов Олег Євгенович</i> ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ ІТ-КОМПАНІЙ.....	52
<i>Сандул Яна Миколаївна</i> НАЧАСНІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.....	55
<i>Сідор Михайло Іванович</i> БЮДЖЕТНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ	56
<i>Слободянюк Марина Анатоліївна</i> ПУБЛІЧНІ ПОСЛУГИ, ЩО НАДАЮТЬСЯ ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	59
<i>Стрельников Андрій Вікторович</i> ПРОБЛЕМИ ВІДНЕСЕННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ДО СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	61
<i>Фролова Євгенія Ігорівна</i> ЩОДО СУТНОСТІ ЗАХОДІВ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	63
<i>Манчул Марія-Діана Дмитрівна</i> НАУКОВІ ПОГЛЯДИ НА ПРАВОВУ ПРИРОДУ ФОНДУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ...	66
<i>Назарчук Анастасія Валеріївна</i> ДО ПИТАННЯ СУТНІСНО-ПОНЯТІЙНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ.....	68
НЕОДНОРІДНІСТЬ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ СУБ'ЄКТНОСТІ ОЦІНЮВАЧІВ ТА ЕКСПЕРТІВ	70
<i>Новак Анастасія Олександрівна</i> ПРОБЛЕМИ ДОСУДОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВОГО СПОРУ	73
<i>Піть Ігор Юрійович</i> ПРОБЛЕМА ОКРЕСЛЕННЯ СУБ'ЄКТНОГО СКЛАДУ ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ....	75
<i>Пономаренко Віталій Віталійович</i> НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ ЯК РОЗПОРЯДНИК БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ	78

НАУКОВІ ПОГЛЯДИ НА ПРАВОВУ ПРИРОДУ ФОНДУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Фонд соціального захисту для осіб з інвалідністю (Фонд) в Україні є одним із ключових елементів системи соціального забезпечення, що забезпечує допомогу особам з інвалідністю та їх сім'ям. Його фінансово-правова природа визначається законодавством України та заснована на принципах соціальної справедливості. У своїй діяльності Фонд спрямовує свої зусилля на полегшення життя осіб з інвалідністю, підвищення їхнього рівня життя та інтеграцію в суспільство. Також він має завдання здійснювати контроль за дотриманням законодавства у сфері прав осіб з інвалідністю та реалізувати різноманітні програми та заходи, спрямовані на покращення становища цієї соціально вразливої категорії населення.

Основними завданнями фонду згідно чинного законодавства є: фінансове забезпечення заходів щодо соціальної захищеності осіб з інвалідністю і дітей з інвалідністю в Україні; забезпечення в межах своїх повноважень реалізації заходів щодо зайнятості та працевлаштування осіб з інвалідністю, зокрема, сприяння створенню робочих місць [1].

Правова природа Фонду соціального захисту для осіб з інвалідністю часто є об'єктом суперечок серед фахівців фінансового права у наукових колах.

Варто сказати, що даний Фонд протягом десятиріч свого існування зазнавав певної трансформації та реорганізації. У 1991 році він був створений для забезпечення соціального захисту та підтримки осіб з інвалідністю в Україні, у 2002 році Фонд став урядовим органом державного управління у складі Міністерства праці та соціальної політики України. У 2011 році він перетворився у бюджетну установу відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 19.01.2011 р. № 49 «Деякі питання Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю»: щодо реорганізації Фонду соціального захисту інвалідів у бюджетну установу Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю шляхом перетворення з віднесенням її до сфери управління Міністерства соціальної політики [2].

Правовий статус Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю регламентується чинним вітчизняним законодавством, а саме наказом Міністерства соціальної політики України Про затвердження Положення про Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю від 14.04.2011 р. № 129.

Вищевказаний нормативно-правовий акт визначає Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю як неприбуткову бюджетну установу, діяльність якої спрямовується, координується та контролюється Міністерством соціальної політики України. Фонд є юридичною особою публічного права, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, власні бланки, рахунки в державних банках та органах Казначейства [1].

З огляду на його регламентацію, не викликає сумнівів віднесення даного Фонду до бюджетних цільових фондів коштів. Але існує ряд науковців які заперечують даний факт. Так, О. Горбатюк вказує на місце Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю серед позабюджетних цільових фондів коштів [3]. Аналогічна точка зору і у О. Зварич [4].

На противагу цьому, науковець Л. Фокша у своєму дослідженні щодо публічних фондів відносить Фонд до державних бюджетних фондів коштів цільового призначення, оскільки відповідно до законодавства, а саме Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» від 21.03.1991 р. та Положення про Фонд соціального захисту для осіб з інвалідністю затвердженого наказом Міністерства соціальної політики в Україні від 14.04.2011 р., фонд є бюджетною установою, формування бюджету якого здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, благодійних внесків, добровільних пожертвувань та інших надходжень [5].

Такої ж думки дотримується і науковець А. Нечай, яка у своєму дослідженні «Проблеми правового регулювання публічних фінансів та публічних видатків» також відносить Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю до держаних бюджетних фондів цільового призначення, а не до фондів коштів соціального призначення, які не є державною чи комунальною власністю [6].

Автори О. Музика-Стефанчук та Н. Якимчук також відносять Фонд до державних цільових фондів пенсійного та соціального страхування і захисту [7]. Аналогічний погляд демонструє і авторський колектив іншої наукової праці з фінансового права, де серед фондів державного соціального страхування включений і Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю [8].

Загалом, прихильниками даного погляду є і ряд інших вчених: В. Тропіна, В. Оспіщева, І. Журавльова, Т. Оришин [9–12].

Тобто, як видно із вищевикладеного, у науковців відсутня єдина точка зору на правову природу Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю. У цьому питанні можна виділити дві протилежні за своїми поглядами групи дослідників: у першій – прихильники віднесення Фонду до бюджетних, у другій – до позабюджетних.

У такому контексті влучною є думка Є. Маринчака, який щодо аргументів на сторону віднесення Фонду до позабюджетних вказує наступне, пояснюючи думку прихильників другої групи: така точка зору має право на існування через те, що цей Фонд діє з 1991 року (до проголошення Україною незалежності), як державна установа, яка займається власною підприємницькою діяльністю, що не суперечить законодавству, кошти якої знаходяться на спеціальному рахунку у банківських установах і вилученню не підлягають. З ретроспективної точки зору, Фонд соціального захисту інвалідів – найдавніший позабюджетний цільовий фонд, що функціонує до цього часу. Проте, в наш час, це, безперечно, бюджетний цільовий фонд коштів, що класифікується за кодом: 50000000 найменування «цільові фонди» Класифікації доходів бюджету, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 14.01.2011 р. № 11 [13].

Таке твердження видається логічним і цілком пояснює причину розгалуженості думок науковців у цій сфері. Як ще один аргумент на користь віднесення Фонду до бюджетних варто згадати ч. 3 ст. 29 Бюджетного кодексу України у якій зазначається, що джерелами формування спеціального фонду Державного Бюджету в частині доходів є надходження до Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, а кошти отримані до спеціального фонду Державного бюджету України йдуть з-поміж іншого і на реалізацію програм і заходів щодо соціального захисту осіб з інвалідністю відповідно до законодавства [14].

Безперечно, Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю є фондом соціального спрямування, а, отже, і відіграє значну роль у реалізації соціальної політики в Україні, що робить його вкрай важливим. Оскільки, несвоєчасне регулювання соціальної політики може спричинити додатковий економічний тягар на населення що сплачує податки, і перенавантаження фондів соціального спрямування. Тому, можна зробити висновок що рівень діяльності фондів соціального спрямування є своєрідним індикатором рівня реалізації соціальної політики в країні. Соціальна політика тісно пов'язана з фондами соціального спрямування, оскільки ці фонди є ключовим інструментом реалізації соціальних програм та заходів, спрямованих на покращення соціального захисту населення. Основні аспекти взаємодії між соціальною політикою і фондами соціального спрямування включають: фінансування соціальних програм, управління соціальними ресурсами, розвиток і вдосконалення соціальних послуг, захист прав та інтересів окремих категорій населення тощо.

Отже, Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю є бюджетним фондом соціального спрямування та є важливим інструментом реалізації соціальної політики держави, сприяючи забезпеченню соціального захисту, підтримки та розвитку населення.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Положення про Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю : наказ Мва соціал. політики України від 14.04.2011 р. № 129. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0528-11#Text>
2. Деякі питання Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю : постанова Кабінету Міністрів України від 19.01.2011 р. № 49. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/49-2011-%D0%BF#Text>
3. Горбатюк О. М. Індивідуальний комплект навчально-методичних матеріалів з дисципліни «Фінанси» : метод. вказівки. Миколаїв, 2008. 68 с.
4. Зварич О. В. Фонди державного бюджету як особливі інструменти підтримки сталого розвитку держави. *Наукові записки НаУКМА*. 2015. Т. 172 : Економічні науки. С. 30–33.
5. Фокша Л. В. Публічні фонди: поняття, ознаки та правова природа. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Юриспруденція. 2014. № 10-1, т. 1. С. 162–164.
6. Нечай А. А. Проблеми правового регулювання публічних фінансів та публічних видатків : монографія. Чернівці : Рута, 2004. 262 с.
7. Музика-Стефанчук О. А., Якимчук Н. Я. Сучасне фінансове право. Право публічних фінансів : підручник. Київ : АртЕк, 2024. 656 с.
8. Фінансове право : підручник / Ю. М. Жорнокуй, О. В. Кашкарьова, Т. В. Колесник [та ін.] ; за заг. ред. О. М. Бандурки та О. П. Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с.
9. Тропіна В. Б. Цільові фонди у фінансовій системі України. *Наукові праці НДФІ*. 2005. Вип. 4. С. 165–173.
10. Орищин Т. М. Фінанси : навч. посіб. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. 322 с.
11. Оспіщева В. І. Фінанси. Курс для фінансистів : навч. посіб. / за ред. В. І. Оспіщева. Київ, 2008. 567 с.
12. Фінанси : навч.-метод. посіб. / О. П. Полтініна, С. В. Юшко, Є. О. Малишко [та ін.] ; за заг. ред. І. В. Журавльової. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 216 с.
13. Маринчак Є. Правова природа публічних фондів коштів. *Publishing House «European Scientific Platform»*. 2021. С. 47–64. <https://doi.org/10.36074/paaaseeirdfegcc.ed-2.04>
14. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010, № 50–51 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

Ключові слова: фонд соціального захисту для осіб з інвалідністю, фонд соціального спрямування, бюджетні цільові фонди коштів, позабюджетні цільові фонди коштів, державний бюджетний фонд, соціальна політика.

Keywords: social protection fund for persons with disabilities, social guidance fund, budgetary target funds, non-budgetary target funds, state budget fund, social policy.

Назарчук Анастасія Валеріївна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри адміністративного та фінансового права

ДО ПИТАННЯ СУТІСНО-ПОНЯТІЙНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

Інтеграція України у європейський простір є пріоритетом національної влади та відображенням волі українського народу. Підписання та ратифікації Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом стало показником відданості європейським демократичним цінностям, готовності дотримання європейських принципів та стандартів. Положеннями Угоди